

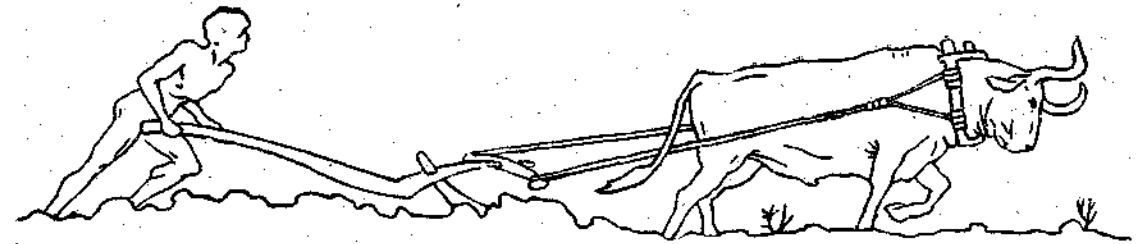
Ο ΚΑΪΣΕΡ — ΥΠΟ Α. ΣΒΑΡΤΣ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1908-
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1908 * ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Η' 15
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1908

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΟΝΤ

Ἡ μουν εἰς τὴν Κων/πολιν ὄταν εἶδα στὶς Παρισινὲς ἐφημερίδες ὅτι ὁ Σύλλογος τῶν θετικιστῶν ἐόρτασε τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ θανάτου τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς θετικῆς φιλοσοφίας Αὐγουστοῦ Κόντ. Εἶχα τὸ εὐτύχημα νὰ ἔχω μελετήσῃ τὸ ἔργον του καὶ, διὰ πολὺν καιρὸν, ἴσως καὶ ἕως τὰρᾶ νὰ εἶμαι θαυμαστὴς τοῦ φωτεινοῦ πνεύματος του. Ὁμολογῶ σήμερα ὅτι ἐκ τῆς μελέτης αὐτῆς ὠφελήθηκα πολὺ. Ἡ σκέψις μου ἔγινε περισσότερον μεθοδικὴ καὶ ἔμαθα νὰ εἶμαι ἐπιφυλακτικὸς πρὸς τὴν ἄκρατον μεταφυσικὴν. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε ὀλίγον. Δι' αὐτὸν μάλιστα τὸν λόγον ἀπεφάσισα νὰ γράψω διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» κἄτι τι περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κόντ, τὸ ὁποῖον θὰ ἤθελα καὶ θὰ ἦτο εὐχάριστον νὰ μετεφράζετο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐπισταμένη μελέτη του θὰ ὠφέλει πολλοὺς ἐκ τοῦ λογοτεχνικοῦ, ἐπιστημονικοῦ καὶ πολιτικοῦ κόσμου, διότι εἶνε ἔργον ποῦ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ σπουδάσῃ κανεὶς, ἀφοῦ, ὡς εἶπεν καὶ ὁ Φαργιέ, «προκαλεῖ τὴν σκέψιν».

Τὸ ἔργον τοῦ Αὐγουστοῦ Κόντ ὑπῆρξε κολοσιαῖον. Ὑπῆρξε κἄτι περισσότερον ἀκόμα. Τίμιον καὶ εἰλικρινές. Δὲν μᾶς εἶπε πράγματα εἰς τὰ ὁποῖα σήμερον νὰ εἴμποροῦμε νὰ στήσωμεν τὴν ἀμφιβολίαν μας καὶ νὰ θέσωμεν ἐρωτηματικά. Ὅχι. Ὁ Κόντ μᾶς ὠμίλησε πάντοτε ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁμοίους μας. Μᾶς ὠμίλησεν ὡς ἄνθρωπος σκεπτόμενος καὶ αἰσθανόμενος, καὶ ἀπειράθη συγχρόνως εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας. Ἐπάνω εἰς τὸ αἶσθημα καὶ τὴν ἐπίγνωσιν ἠθέλησε νὰ στήσῃ τὸν φιλοσοφικὸν του ναόν. Καὶ συγχρόνως ἐπάνω εἰς τὴν κοινωνικὴν τάξιν. Τὴν φιλοσοφίαν του δὲν τὴν ἐξήγησε μέσα εἰς τὸ ἄπειρον καὶ εἰς τὴν μεταφυσικὴν, ἀλλὰ τριγύρω του, ὅπως ὁ Σωκράτης, μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἠθέλησε νὰ τὴν κατεβάσῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν — ἂν ἀνῆλθε μέχρις αὐτοῦ — εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ τὴν κάμῃ καθαρῶς ἀνθρωπίνην.

Ἡ ἐποχὴ ὅπου ὁ Κόντ ἐνεφανίσθη εἰς τὸν φιλοσοφικὸν ὄριζοντα ἦτο ὑπερπλημμυρισμένη ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν μεταφυσικὴν. Μετὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν καὶ τοὺς Ναπολεοντεῖους πολέμους. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ ῥομαντισμὸς ἔθνε καὶ ἀπόλυεν. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν πάλιν ὑφίστατο μία ὑπόκωφος κρίσις, ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τὸν Ντεκάρτ ἀκόμη καὶ τὸν Μπέικον. Καὶ εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ ἐπανάστασις ἐγκαινιασθεῖσα ἀπὸ τοὺς δύο ἀνωτέρω φιλοσόφους συνεπληρώθη ἀπὸ τὸν Λάιμπνιτς καὶ τὸν Κάντιον, ἀλλ' ὁ Κάντιος ἦτο περισσότερον μεταφυσικὸς παρ' ὅσον ἐφαίνετο καὶ ἡ μεταφυσικὴ εἶχε κουράσει τὰ πνεύματα. Ὁ κόσμος προσδοκοῦσε κἄτι τι νέον ποῦ νὰ μὴ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ παρελθόν. Κἄτι τι νέον ἀλλ' ὀριομένον, σαφὲς καὶ θετικόν. Ἦτο τὸ ἰδεώδες τῆς ἐποχῆς. Μετὰ τὴν τρικυμίαν τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἐπανάστασιν, ἡ ἀνθρωπότης ἐδίψα τὴν γαλήνην καὶ τὴν τάξιν. Ὡς ἐκ τούτου τὸ ἀναλυτικὸν καὶ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα ὄφειλε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ ταξινόμον καὶ συνθετικόν. Καὶ ἡ ἀνθρωπότης εἶχεν ὑπερτάτην ἀνάγκην τῆς μετατροπῆς ταύτης διότι τὸ συνθετικὸν καὶ ταξινόμον πνεῦμα ἐπιλαμβάνόμενον τῶν ὁμοιοτήτων συναρμῶζει καὶ οἰκοδομεῖ, ἐνῶ τὸ ἀναλυτικὸν ἐπιλαμβάνόμενον τῶν ἀνομοιοτήτων δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ διαιεῖ καὶ καταργᾶται τὴν ὕλην.

Ἀπὸ μίαν τοιαύτην φιλοσοφικὴν ἀντίληψιν κατεῖχετο ὁ Κόντ ὄταν προέβη εἰς τὴν συστηματοποίησιν τῆς θετικῆς φιλοσοφίας, ἡ ὁποία ἤλθε νὰ καταρρίψῃ ὅλας τὰς παλαιὰς θεολογικὰς καὶ μεταφυσικὰς θεωρίας καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτάς διὰ τῶν κοινωνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων, βασιζομένων ἐπάνω εἰς τοὺς φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς νόμους ποῦ διενθύνουν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἀπόφοιτος τῆς πολυτεχνικῆς Σχολῆς καὶ ὁπαδὸς τοῦ Σιμωνισμοῦ,

βαθύτατα αισθανόμεθα, ἢ δὲ αἰσθητικὴ εἶνε ἡ τέχνη τοῦ συνδυάζειν, ἐξωραΐζειν καὶ ἐμφράζειν τὰς ὑποκειμενικὰς ἐντυπώσεις ἔπειτα ἀπὸ τῆν προσδοχῆν τῶν ἀντικειμενικῶν ἐντυπώσεων. Ὡς ἐκ τούτου θέλει τὴν τέχνην νὰ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸ αἶσθημα καὶ νὰ ἐξιδαναιεύῃ τὴν πραγματι-

κότητα, καὶ καθορίζει τὴν ποιήσιν ἢ οἰανδήποτε ἄλλην τέχνην ὡς ἰδεώδη ἀναπαράστασιν τῆς ἀληθείας, προωρισμένην νὰ καλλιέργησιν τὸ ἐνστικτον τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος. Ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδεῶν του αὐτῶν ἴσως ὁμιλήσω βραδύτερον ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν «Παναθηναίων».

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΜΑΜΜΗΣ ΜΟΥ

— Νανούρισμα —

Κοιμοῦ, γερόντισσα, σὲ νανουρίζω
καθὼς ποὺ μὲ νανούριζες μικρό.
Κοιμοῦ τὸν ὕπνο σου τὸν ἐλαφρὸ
κ' ἐγὼ τὴ μοῖρα σου τὴν μακαρίζω.

Μὲ μιὰ φωνὴ στήν κούνια μου δειλὴ
μοῦ τραγουδοῦσες φτερωτὲς ἐλπίδες
ὡς τόσ' ὅμως τὴν τύχη μου τὴν εἶδες...
Κοιμοῦ, κ' εἶν' ἡ ἀνάπαυσι καλή.

Εἶχες ἀγάπη ξέχωρη γιὰ μένα,
καὶ μόλις εἶχα μάθη ν' ἀγαπῶ,
μοῦ πῆρες—τώρα πειὰ θά σου τὸ πῶ—
τὰ φύλλα τῆς καρδιάς μου ἕνα ἕνα.

Εἶδα τὸν κόσμον τῶν παραμυθιῶν σου:
τοὺς δράκοντες, τὲς νεράιδες, τὰ θεριά,
μ' ἀνθρώπου σὰν ποὺ πίστευα θωριά
δὲν εἶδες σὺ στὸν δρόμον τῶν χρονῶν σου.

Σ' αὐτὴ τὴ γῆ τὴ ψεύτρα καὶ πεζὴ
ποὺ τ' ὄνειρό μου δίπλα σου ἐκοιμήθη
τὸ πειὸ ὄμορφο γιὰ μένα παραμύθι
εἶν' ἡ ζωὴ ποὺ ζήσαμε μαζί.

Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ τὰ χρόνια μας ἐκείνα
θὰ ῥθῶ νὰ τὰ σκορπίσω μιὰν ἀγῆ
στὴ λαφροὶά ποὺ σὲ σκεπάζει γῆ,
σὲ γιούλια, σὲ τρανιάφυλλα, σὲ κροῖνα.

Ε. ΧΡ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΤΑ ΚΑΛΑΜΠΟΥΡΙΑ ΕΝΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

— Ἀναμνήσεις φοιτητικοῦ βίου —

Τὸν καιρὸν ἐκείνον — ἦτο, νομίζω, εἰς τὰ 1874—εἶχε στηθῆ καὶ ὁ ἀνδριάς τοῦ Κοραῆ, ἐκεῖ ὅπου εἶνε. Μίαν πρώταν, εὐθύς μετὰ τ' ἀποκαλυπτήρια, εὐρέθη ἐπὶ τοῦ βάνθρου χαραγμένον ἀωνύμως διὰ μολυβοκονδύλου τὸ ἐξῆς δίστιχον:

*Ἐν τῆς Πεντέλης παγετὸν τεμάχιον μαρμάρου
λαβὼν, κυλισθῆναι καὶ σὺ στὸν δρόμον τοῦ χεμάρου.*

Τὸ δίστιχον ἔκαμεν αἰσθησὶν τότε δὲν εἰξεύρω ἀν ἀνεκαλύφθη ποτὲ ὁ ποιητής.

Τότε ἔζη ἀκόμη ὁ σοφὸς Φίλιππος Ἰωάννου, ὁ Κουμανοῦδης καὶ ἄλλοι ἄνδρες χρηστοί. Ὁ ἀείμνηστος Φίλιππος, μὴ ἔχων ἐξωτερικὰ χαρίσματα, δὲν εἶλενε τοὺς ἀκροατάς. Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τοῦ τελευταίου μαθήματος, μεσοῦντος τοῦ Μαΐου, ἢ αἰθουσα τῆς Νομικῆς, ὅπου ἐδίδασκεν, ἐγέμιζεν ἀπὸ φοιτητάς. Ὑπέγραφεν εἰς ὄλους τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀκροάσεως, ἀλλὰ τοὺς ὑπερῶνε νὰ προσθέσουν εἰς τὸ κείμενον «ἠκροάσθη, ὡς αὐτὸς λέγει».

Γενετὴν ἰνδουλιγέντιαν καὶ ἄφρουν ἁμαρτιῶν εἰς ὄλους ἀνεξαιρέτως ἐχορήγει ὁ μακαρίτης γέρο - Κοτζιάς. Ὁ Ψαριανὸς φιλόσοφος, ὡς ἐκαλεῖτο συνήθως ἀπὸ τοὺς πατριώτας του, ἦτο καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας. Ἐνῶ καθ' ὄλον τὸ ἔτος δὲν εἶχε παραπάνω ἀπὸ 25—30 ἀκροατάς, εἰς τὸ τελευταῖον μάθημα ἐπαρουσιάζοντο τριακόσιοι, καὶ εἰς ὄλους ὑπηγόρευε τὴν ἀπόδειξιν ἀνεπιφυλάκτως. Δύσκολος ὅμως καὶ αἰσθητὸς εἰς τὰς ἀποδείξεις ἦτο ὁ μακαρίτης Φιντωλῆς· εἰάν εἶχες πέντε ἀπουσίας τὸ ἔτος εἰς τὸ κατὰ Σάββατον φροντιστήριον (ἐρμηνεία Θουκυδίδου) ἠδύνατο νὰ σὲ ἀποκλείσῃ.

Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς προσόψεως, ἐθροιάμβευε πολὺ ὁ Κόντος ἢ ἄκρα αἰθουσα ἐγέμιζε, τὴν 12—1 μ. μ., ἀπὸ ἀκροατάς, ὄχι μόνον φιλόλογους, ἀλλ' ἐξ ὄλων τῶν σχολῶν, τοὺς πλείστους ὀρθίους ἱσταμένους. Ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρίτης Σεμιτέλλος, διδάσκων μίαν ὄραν ἐνωρίτερα, ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς Νομικῆς, εἶχε πλείστους ἀκροατάς. Συγχρόνως ὅμως ἐδίδασκεν εἰς τὴν γείτονα αἰθουσαν ὁ γέρον Πυλαρινός, μὲ κεραινώδη φωνήν, ὄλος

χειρονομία καὶ ἔξαρσις ἦτο καθηγητὴς τῆς «Φιλοσοφίας τῆς Ἰστορίας» οὗτος. Οἱ ἀκροαταὶ του, συμπεριλαμβανομένων τριῶν καλογῆρων, δύο γερόντων μὲ γυαλιά, καὶ 5—6 ἰσοβίων φοιτητῶν, ὅποιοι ποτὲ δὲν ἔλειπαν, δὲν ὑπερέβησαν ποτὲ τοὺς δέκα ἢ δώδεκα.

***

Εἰς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, τῶν μὴ διδόντων ποτὲ ἐξετάσεις, ἦτο ὁ «Κυπραῖος» καλούμενος τὸν ὅποιον ἔτυχε νὰ γνωρίσω. Ὀγκώδης κεφαλή, χωμένη εἰς παχὺν κορμὸν μὲ βραχὺ ἀνάστημα, πυκνὴ γενειὰς καὶ κόμη. Ἀνθρώπος τριακοντούτης, εὐθύμος, ἄφροντις, καὶ ἀγαπῶν τὰ λογοπαίγνια, ἔστω καὶ τὰ ἀποπνέοντα ὁσμὴν τινα βαναυσότητος.

Ἦτο ἀξιοπεριεργὸς τύπος, χροῖμα κυνικοῦ καὶ ἐπικουρείου. Εἶχεν ἰδιαιτέρας ὀνομασίας, ἰδικὰς του λέξας δι' ὅλα. Τὸ Ἀρσάκειον τὸ ὀνόμαζεν Ἀρναίειον. Τὸ Βαρβάκειον λύκειον—ἐδῶ ἔτρεπε τὸ οὐρανοσκοφικὸν τῆς παραληγοῦσης εἰς ὀδοντόφωνον, sans façon, — ὑπῆρχε δὲ καὶ καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς μὲ παραπλήσιον ὄνομα. Τὰ δένδρα, τὰ κοσμούντα τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας τῆς πρωτεύουσας, τὰ ὀνόμαζε δεινδρεῖα, κατὰ τὸ ἀνδρεῖα.

Εἰς δύο ξενώνας παρὰ τὴν Καπνικαρέαν—καλουμένους ξενοδοχεῖον τῆς Πετροπούλεως τὸ ἕν, τῆς Ἑπτανήσου τὸ ἄλλο—εἶχον καταλύσει ἐν φθινόπωρον εἰς φουστανελλὰς ἐπαρχιώτης γέρον μὲ δύο ἀνεψιάς του, καὶ εἰς Τουρκομερίτης ἔμπορος μὲ δύο υἱούς του. Οἱ δύο νέοι ἐφαίνοντο κοιμισμένοι πολὺ, αἱ δύο νεάνιδες ἦσαν μᾶλλον ἄσχημοι, μὲ μεγάλα γουρλωμένα ὄμματα καὶ πολὺ σιμάς ῥίνας.

Συνέβη νὰ συναντηθῶ μὲ τὸν Κυπραῖον μίαν πρώταν, εἰς καφενεῖον τῆς γειτονιάς. Ἐκεῖ κατὰ σύμπτωσιν ἦλθε καὶ ὁ φουστανελλὰς μὲ τὰς δύο ἀνεψιάς του.

Ὁ Κυπραῖος, ἀφοῦ τὰς ἐκύτταξεν ἐπὶ πολὺ, αἴφνης στρέφεται καὶ μοῦ λέγει δεικνύων διὰ νεύματος τὸν γέροντα.

— Γλαῦκος εἰς τὰς Ἀθήνας κοιμῆσαι.

Ὅλίγα λεπτὰ ὕστερον, κατὰ συγκυρίαν καὶ

πάλιν εισέρχεται ὁ φεσοφόρος ξένος με τοὺς δύο υἱοὺς του. Ὁ Κυπραίος, ἀφοῦ τοὺς ἐκύτταξε καλά, γυρίζει πάλιν καὶ μοῦ λέγει.

— Βλᾶκας εἰς τὰς Ἀθήνας κομίζει.

Δὲν ἤμπόρεσα νὰ μὴ γελάσω.

Εἰς τὸ καφενεῖον ἐκεῖνο, παρὰ τὴν ὁδὸν Καλαμιώτου, ἐσύχναζα ὀπωσοῦν. Καὶ ὁ Κυπραίος δὲν ἔλειπε. Ἐκεῖ ἤρχοντο παλαιοὶ ἄνθρωποι, οἰκοκυραῖοι, ἐντόπιοι καὶ ἄλλοι, μερικοὶ γνωστοὶ ἀγορηταὶ τῶν καφενεῶν, καὶ αἱ πολιτικαὶ συζητήσεις ποτὲ δὲν ἐχογόλαζον.

Προκειμένου περὶ ἐνὸς τοιοῦτου γνωστοῦ καφερρήτορος, ὁ Κυπραίος, λογοπαικτῶν ἐπὶ τοῦ ὀνόματός του μίαν ἐσπέραν, εἶχε παρωδήσει ἀρχαῖον τινὰ στίχον, σκόλιον, νομίζω, τὸ ἐξῆς.

«Ἄλει, μύλε, ἄλει, καὶ γὰρ Πιττακὸς ἄλει...» τὸ ὁποῖον ὁ σοφὸς Κοραῆς εἶχε μεταφράσει οὕτω: «Ἄλεθε, μύλε, ἄλεθε, καὶ ὁ Πιττακὸς ἀλέθει...»

Τώρα, ἰδοὺ πῶς τὸ μετέφρασεν ὁ Κυπραίος, ὁ δάσκαλος: *Δάλει, Μήλα, λάλει, καὶ γὰρ πιττακὸς λαλεῖ...*

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Η ΠΡΟΠΟΜΠΗ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

ΜΥΣΤΡΑΣ

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΜΥΣΤΡΑΣ—ΓΕΡΑΚΙ

Ἀπὸ ἐνὸς βράχου τοῦ Ταυγέτου ἐξεπήδησεν ἐξαίφνης κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας μία μεγάλη καὶ εὐδαίμων πόλις. Καὶ σήμερον ἀπλώνονται ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὴν κλιτὴν τοῦ βουνοῦ τὰ εἰσώτια τῆς πόλεως τῶν Παλαιολόγων, παράγοντα θέαμα καταληθσοῦντος τὴν ψυχὴν μεγαλείου.

Ὁ Μυστράς ἦτο ἀντανάστασις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μία πρωτεύουσα καὶ αὐτὴ. Ἀπὸ τῆς Μονεμβασίας, ὅπου «ἤρχονταν τὰ πλεντικά τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων», μία εὐρεία λεωφόρος ἔφερεν εἰς τὸ κάστρον τοῦ Μυστρά. Εἰς τὸ μέσον δὲ τῆς λεωφόρου ταύτης ὑψώνεται ἀγέρωχον τὸ κάστρον τοῦ Γερακίου. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ κάστρου, εἰς τὴν σημερινὴν κωμόπολιν, σκορπισμένα λείψανα μεσαιωνικῶν συνοικισμῶν. Ὁ Μυστράς ἔρριψε τὰς ἀκτῖνας του εἰς τὴν περίξ χώραν καὶ τὰς φατεινοτέρας εἰς τὸ Γεράκι. Ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Ταυγέτου καὶ τοῦ Πάργωνος οἱ Παλαιολόγοι ἔστησαν τὸ ἕστατον ἔρεισμα τῆς ὑπερτάτης ἀμύνης.

Ὅχι μόνον ἀμύνης. Ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπερτάτης προσπάθειας πρὸς μίαν ἔθνησιν ἀναγέννησιν. Διότι μία ἀληθινὴ Ἀναγέννησις, τέχνης καὶ βίου, λαμπρύνει τὴν Πελοπόννησον τὸν ΙΑ' καὶ ΙΕ' αἰῶνα κατὰ τὰς ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιπτεν τὸ ἐπίσημον Βυζάντιον.

***

Τὴν Ἀναγέννησιν ταύτην τὴν εὐρίσκομεν εἰς ὅλα τὰ στάδια τοῦ πνευματικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τῶν χρόνων ἐκείνων. Εἰς τὴν λογοτεχνίαν: τὰ διαπλασθέντα τότε ἀπὸ τὰς γαλλικὰς romances ἑλληνικὰ ἐτύλλια μας εἶναι πολλὰς ἀνώτερα ἀπὸ τὰ πρωτότυπά των. Οἱ πρότερον ἀπόλεμοι Πελοποννήσιοι καθίστανται κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Παλαιολόγων πολεμοχαρεῖς καὶ διώκουσι περιορίζοντες τοὺς Φράγκους εἰς τὴν Ἥλιδα. Ὁ τολμηρὸς φιλόσοφος Γεμιστὸς δημιουργεῖ διδάσκων εἰς αὐτὸν τὸν Μυστράν, μίαν ἰδεώδη πολιτείαν καὶ νέαν κοινωνικὴν τάξιν.

Ἀλλὰ τὰ κάλλιστα τεκμήρια τῆς Ἀναγεννήσεως ταύτης εἶναι τὰ μνημεῖα τοῦ Μυστρά καὶ

τοῦ Γερακίου. Εἰς τὴν δις ἐσχάτως γενομένην διάλεξίν μου ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ, ἀφορμὴν λαμβάνων ἀπὸ τὰς ἐκτελουμένας διὰ δαπάνης τῆς Ἐταιρείας ἐργασίας συντηρήσεως καὶ ἀναστηλώσεως τῶν βυζαντινῶν μνημείων, ὠμίλησα γενικώτερον περὶ τοῦ Μυστρά καὶ τοῦ Γερακίου. Εἰς τὰ «Παναθήναια» θὰ εἴπω μόνον διὰ τὴν τέχνην τῶν τοιχογραφιῶν, εἰς τὰς ὁποίας κυρίως ἀναλάμπει ἡ Ἀναγέννησις.

***

Ὑψηλὴ ἀλλὰ καὶ γνησίᾳ ἑλληνικῇ τέχνῃ εἶναι ἡ τέχνη τῶν τοιχογραφιῶν, αἱ ὁποῖαι σκεπάζουν τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους τῶν ναῶν τοῦ Μυστρά καὶ τοῦ Γερακίου. Εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν παρατηροῦμεν μικρὰν φραγκικὴν ἐπίδρασιν. Ἀλλ' εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἀποκαλύπτεται ἕνα κίνημα Ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης, παράλληλον πρὸς τὴν Ἰταλικὴν, ἀλλ' ἐντελῶς ταύτης ἀνεξάρτητον.

Τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Παντανάσσης, ὁ πύργος τῆς Περιβλέπτου κοσμοῦνται με παραθύρα τέχνης γαλλικῆς καὶ με δεξιοκέρυφους πυργίσκους καὶ ἀετώματα. Ἰδίως τὴν ξενικὴν ἐπίδρασιν βλέπομεν εἰς τὰ θυρώματα τῶν ναοικῶν τοῦ Γερακίου καὶ ἄλλας ἀρχιτεκτονικὰς διακοσμήσεις.

Ἡ ἐπίδρασις αὕτη δὲν εἶναι ἀμεσος. Γάλλοι ἀρχιτέκτονες δὲν εἰργάσθησαν εἰς τὸν Μυστράν. Ἔχω τὴν γνώμην, — καὶ θὰ τὴν ἀναπτύξω ἄλλοτε εὐρύτερον, διὸ προήλθεν διὰ τῆς Κύπρου ἐκ τοῦ φραγκικοῦ βασιλείου τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπου εἰργάζοντο παραπλεύρως ἐπὶ χρόνον πολὺν Ἕλληνες καὶ Φράγκοι ἀρχιτέκτονες.

***

Ποῖοι εἶναι οἱ κύριοι χαρακτῆρες τῆς νέας ταύτης τέχνης; Εἰς ποῖα σημεῖα διακρίνεται αὕτη ἀπὸ τὴν παλαιότεραν;

Πλήθος προσώπων κινοῦνται εἰς τὰς εὐρείας συνθέσεις τῶν ναῶν τοῦ Μυστρά καὶ τοῦ Γερακίου. Τὸ πολυσύνθετον τῆς παραστάσεως διακρίπτει τὴν ἀρχαίαν βυζαντινὴν λιτότητα.

Ἀρχιτεκτονικαὶ λεπτομέρειαι, τοπία, διακο-

σημίσεις, ένδυμασιών ποικιλία, καθιστάνουν ζωντανωτέραν τήν τέχνην τοῦ Μυστρᾶ.

Ίδίως όμως αἱ τοιχογραφίαι αὐταὶ κατανύσσουσι τήν ψυχὴν μας διὰ τῶν οικιακῶν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως ἐμπνευσμένων λεπτομερειῶν. Ποιμένες βόσκοντες, ἀγραυλοῦντες καὶ παίζοντες ἀλλόν, κωμηγοὶ ἐμφυσῶντες εἰς κωμηγεσιῶν κέρας, παιδία παίζοντα καὶ ἐπὶ δένδρων ἀναρριχώμενα, γυναῖκες σύρουσαι τὰ τέκνα των, ὄρχηστρίδες, ποιμένες κληματοστεφεῖς, — δίδουσι εἰς τὰς παραστάσεις τῶν ναῶν τοῦ Μυστρᾶ ζῶν καὶ δρόσον, μίαν πνοὴν τέχνης ἐμπνεομένης ἀπὸ αὐτῆν τὴν φύσιν, ἀπὸ αὐτῆν τὴν ζῶν.

Τὴν ἐμπνευσιν ἀπὸ τὴν φύσιν όμως τὴν βλέπομεν ἰδίως εἰς αὐτὴν τὴν παράστασιν τῶν προσώπων. Ἐνώπιόν μας δὲν ἔχομεν πλέον τὴν ἄστονον παράδοσιν τοῦ βυζαντινοῦ τύπου. Βυζαντινοὶ ἅγιοι, ὅπως τοὺς φανταζόμεθα, ξηροὶ καὶ κατεσκληρότες, δὲν ἐξωγραφῆθησαν εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Ταύγετου καὶ τοῦ Πάρνωνος. Ἐκεῖ ἐπάνω ἔπνευσεν ἄνεμος ζωῆς φυσικῆς ὅπως ἄγνος ἦτο καὶ ὁ ἀῆρ τῶν ὀρέων. Πρότυπα ζωντανὰ εἶχον ἐνώπιόν των οἱ ἄγνωστοι ζωγράφοι τοῦ Μυστρᾶ. Πρόσωπα εὐγενείας κλασσικῆς ἐζωντάνευσεν εἰς τοὺς θόλους καὶ τοὺς τοίχους τῶν ναῶν ἐκείνων χεῖρ ἀσφαλῆς καὶ τολμηρὰ ζωγράφων ἐμπνευσμένων.

Καὶ τέλος νέα τέχνη ἐπιφαίνεται εἰς τὴν λαμπρότητα ἐκείνην τῶν χρωμάτων, τὰ ὁποῖα, ἐπὶ αἰῶνας, μυρίας κακοπαθήσεις ὑφιστάμενα διετηρήθησαν ἐν ὄλῃ αὐτῶν τῇ δροσερότητι. Ἀπαλοὶ καὶ ἄβροὶ χρωματισμοὶ διακόπτουσι τὴν παλαιὰν μονοτονίαν τῶν ὀλιγοχρῶμων ψηφιδωτῶν, καὶ ἀπλώνονται ἐπάνω εἰς τοὺς τοίχους καὶ κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους ὡς τῆς μυριόχρωμος λεπτότατα ποικιλμένος, ἀληθῆς ὀφθαλμῶν πανήγυρις.

***

Αὐτὴ εἶναι ἡ νέα τέχνη, ἡ νέα ζῶν, ἡ ὁποία ἀνθίζει, ἀμέσως εἰς ἀκμὴν ὑψωθείσα, εἰς τοὺς βράχους τοῦ Μυστρᾶ καὶ τοῦ Γερακίου.

Εἰς τὰς δύο εἰκόνας, τὰς ὁποίας ἐξ ἀντιγράφων ἀναπαριστάνουσι τὰ «Παναθήγεια», εὐρίσκονται τὰ κύρια χαρίσματα τῆς ἀναγεννωμένης τέχνης. Τὰς εἰκόνας ταύτας, καθ' ὑπόδειξιν καὶ προτροπὴν μου, ἀντέγραψεν δεξιῶς, μεταβὰς εἰς Μυστρᾶν ὁ νεαρὸς ζωγράφος κ. Κώστας Ἀρτέμης. Ἡ μία τούτων προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἀφεν-

τικό, ἡ Προπομπὴ τῶν μαρτύρων, ἐξωγραφῆθη δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14' αἰῶνος, ἡ ἕτέρα, ἡ Ἁγία Λειτουργία, ἐκ τῆς Περιβλέπτου τὰ μέσα τοῦ 14' αἰῶνος.

Τὰ ζωντανὰ καὶ ῥοδιὰ πρόσωπα εἰς τὴν Προπομπὴν τῶν Μαρτύρων ἐκπλήσσουν διὰ ἀναλογισθῶμεν τὸν βυζαντινὸν τύπον, ἰσχνὸν καὶ ξηρόν, τῆς προγενεστέρης περιόδου. Εἰς μίαν ἄλλην εἰκόνα, τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, βλέπομεν τὴν γαληνιαίαν εὐγένειαν, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ Χριστὸς παρατηρεῖ τὴν Θεοτόκον. Ἄνεκφρατος ἡρεμία, μειδιῶσα πρὸς τὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰσοδος εἰς ἄλλον τελειότερον βίον. Πλήθος συρρέει νὰ ἴδῃ τὴν Θεοτόκον κοιμωμένην — γέροντες, γυναῖκες, παιδία. Ἡ ἀντιγραφὴ τῆς εἰκόνης ἔμεινεν ἀτελείωτος. Βλέπομεν τοὺς ἀποστόλους καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ περάτων, γέροντας μετὰ γλυκύτητος, σεμνοὺς, καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐδάφους ἀκόμη διαγραφομένους.

Εἰς τὴν Ἁγίαν Λειτουργίαν τρέχουσιν εἰς τὰ νέφη ἄγγελοι ῥοδινοὶ, ἐπὶ ἐδάφους κυανοῦ, με μακρὰ ποδήρη περιβλήματα. Πλουσία εἶναι ἡ πτύχωσις, ζωντανὴ ἡ κίνησις, κλασσικὴ τῶν μορφῶν ἡ εὐγένεια, ἡ ἐμπνευσις ὑψηλή.

Μὲ τὰς τρεῖς κομπορρεπῶς ἀναπεπλεγμένας οἱ ἄγγελοι τρέχουν κρατοῦντες τὰ τίμια δῶρα. Πομπὴ Παναθηναίων—ἐπάνω νεφέλας, ἀνὰ τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις τοῦ ὑπεργείου κόσμου.

***

Ἐμπρὸς εἰς τὰς ζωγραφίας ταύτας κλασσικῆς εὐγενείας, τὰς ὁποίας διαγράφει χεῖρ ἀσφαλῆς καὶ τολμηρὰ, σιγνάκις ἀναπολοῦμεν τὰς τοιχογραφίας τῶν διδασκάλων τῆς Ἱταλικῆς Ἀναγεννήσεως. Ἡ Θεοτόκος τοῦ Ἀφεντικοῦ μᾶς ἐνθυμίζει τὸν Fra Angelico. Αἱ μορφαὶ τῶν ἁγίων τῆς Μητροπόλεως νομίζεις ἐξωγραφῆθησαν ἀπὸ τὸν Giotto καὶ τοὺς μαθητὰς του. Ἐκοτατικὸς δὲ ἐνώπιον τῶν ἀβρῶν ἐκείνων λαμπρῶν χρωματισμῶν τῆς Περιβλέπτου, αἱ ὁποῖαι ὡς τῆς βελούδινης ἐκτυλίσσονται εἰς τοὺς τοίχους, συλλογιζοσά τὸν Mantegna τῆς Ἑνετικῆς Σχολῆς. Καὶ αἱ οικιακαὶ λεπτομέρειαι τῶν εἰκόνων τῆς Παντανάσης σοῦ φέρουν μίαν ἠχὴ τῶν εὐρείας ἐκτελέσεως παραστάσεων ἑνὸς Botticelli, ὅστις ὅμοιος μὲ τοὺς ζωγράφους τοῦ Μυστρᾶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον συμβολίζει καλύτερον τὸ πνεῦμα τῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ τὸν συνενώ-

Ἡ ἉΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΜΥΣΤΡΑΣ

νει, μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς ἀρχαιότητος, τὴν μυστικοπάθειαν καὶ τὴν ἀνήσυχον μελαγχολίαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Μὲ ἄλλοιαν ἀφελῆ ἀδεξιότητα ἐνίστε εἰς τὸ σχέδιον, — ὁ διδάσκαλος φαίνεται δὲν ἐξωγράφει πάντοτε μόνος ὅλας τὰς λεπτομερείας, — οἱ ἄγνωστοὶ αὐτοὶ ζωγράφοι τοῦ Μυστρᾶ, βαδίζουσι τὸν ἴδιον δρόμον, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ παλαιότεροι διδάσκαλοι τῆς Ἱταλικῆς Ἀναγεννήσεως. Τὸ ἴδιον γενναῖον κίνημα τέχνης, παράλληλον, — τί λέγω; προγενέστερον ὀλίγον τοῦ Ἱταλικοῦ.

Μία καλλιτεχνικὴ ἀναγέννησις, ἡ Βυζαντινὴ Ἀναγέννησις, ἐπανθίζει ἐπάνω εἰς τοὺς τοίχους τῶν ναῶν τοῦ Μυστρᾶ καὶ τοῦ Γερακίου.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασεν ἡ Ἀναγέννησις αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ νὰ φθάσῃ τὴν ὑψίστην αὐτῆς ἀνθῆσιν. Ὁ τουρκικὸς ἀνεμοστρόβιλος τὴν ἀνέκοψεν εἰς τὴν εὐγενεστέραν αὐτῆς πτῆσιν. Ἄλλως σήμερον θὰ εἶχεν ἡ Ἑλλὰς τὴν δόξαν τῆς Ἀναγεννήσεως. Καὶ πάλιν ὅμως αὐτὴ ἡ Βυζαντινὴ Ἀναγέννησις ἐρρῶσεν εἰς τὴν Ἱταλίαν ἀκτινοβολίαν ἀγλήσσαν τῆς λογοτεχνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτῆς ἀνθήσεως. Εἰς τὴν ὡραίαν ταύτην χώραν, ἐν μέσῳ κήπων καὶ ὑπὸ τὰ σύσκα δένδρα, ὅπως εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἀπεκάλυπτεν τὰς ιδεώδεις πλατωνικὰς πολιτείας αὐτοῦ ὁ Γεώργιος Πλήθων, ὁ ὄνειροπόλος φιλόσοφος τοῦ Μυστρᾶ.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ

ἀτίμασα! Πάτησα τὸ ἀξίωμα μου! Τὸν δοκὸ μου! Τὸν δοκὸ μου! Καὶ σὰς ἀκόμη σὰς ἐγέλασα! Ναί, σὰς ἐγέλασα μπρὸς στήν ἡδονή! Λοιπὸν τώρα; τιμωρήστε με! Τιμωρήστε με! Τὴν θέλω τὴν τιμωρία τώρα, ὅπως ἤθελα πρὶν τὴν ἡδονή!! Ἐλάτε!..

Θυμήθηκε ὅτι ὅταν ἔτρεχε ἔξω ὁ κεραυνός, δὲν ἤλθε νὰ τὸν χτυπήσῃ καὶ οὔτε ἀκόμα φαινόταν νὰ ταράξῃ μὲ τὴν βροντερῆ φωνή του τὴν πλάσι ὄλη!

— Ἐλάτε λοιπόν!

Καὶ καθὼς ἔλεγε αὐτὰ, κύτταζε τὰ μάτια ἐνὸς ἀγίου, ποῦ τοῦ φάνηκαν νὰ τὸν κυττάζουν.

— Τὸ ἔκαμα καὶ ἔτσι ἤθελα! Τί μὲ κυττάζεις; Πλησίασε στήν εἰκόνα καὶ τῆς εἶπε πάλι:

— Τί μὲ κυττάζεις; Σὲ περιφρονῶ!..

— Ναί, σὲ περιφρονῶ! Κατάρη! Ἡ μανία ἐρχόταν, τὸν κυριεῖε, τυφλὴ ὅπως εἶνε, ὀρμητικῆ. Τοῦ ἐρχόταν ὅλα νὰ τὰ συντριῖν, νὰ τὰ ποδοπατήσῃ, νὰ τὰ σκορπίσῃ! Καὶ τὰ μάτια τοῦ ἀγίου ξακολουθοῦσαν νὰ τὸν κυττάζουν. Τοῦ κεντοῦσαν τὴ μανία του καὶ μὲ μίαν ὄρμησε στήν εἰκόνα καὶ ἀρπαζόντάς τὴν, τὴν ἔριξε μὲ δύναμι κάτω... .

Μιά λάμψη φώτισε τὸν πᾶπᾶ μαῦρο, ἄγριο πάνω ἀπ' τὴν εἰκόνα καὶ μὲ τὸ πόδι ἑτοίμο νὰ τὴν συντριῖν, ἔπειτα μιὰ βροντὴ ἐτάραξε τὴν ἐκκλησία.

— Νὰ τὴν! Τὴν περιμένω! Ἐλα!..

Καὶ ὁ παπᾶς στράφηκε ψηλὰ ἀνοίγοντας τὰ χέρια.

— Ἐλα... εἶπε πάλι.

Βροχὴ δυνατὴ ἀκούσθηκε ἔξω νὰ πέφτῃ καὶ χτύπησε τὰ γυαλιὰ τῆς ἐκκλησίας δυνατὰ σὰν πολλές, μὰ πολλές στρίγγλες νὰ τὴν εἶχαν κυκλώσῃ καὶ κυττάζοντας ἀπ' τὰ παράθυρά της μέσα, νὰ ἔκαιζαν χτυπώντας μὲ τὰ δάκτυλα τὰ γυαλιὰ!

Ὁ πᾶπᾶς ἔσπασε τὸ κεφάλι. Ἀὐτὸ καὶ μὲ τὴ βροχὴ αὐτὴ ἡ μανία του διαλυόταν. Κουρασμένος, μὲ τὴν ἀπελπισία μέσα του ἀκόμη πιὸ βαρεία, ποῦ στὴ στιγμὴ τῆς μανίας του δὲν αἰσθανόταν, ἔμενε.

— Μπορῶ νὰ μένω δῶ; ρώτησε τὸν ἑαυτό του.

Καὶ ἔπειτα, σὰ νὰ θέλησε νὰ καθαρίσῃ αὐτὸ, ποῦ εἶπε:

— Ὅχι γι'αὐτό, ποῦ ἔκανα τώρα, ὄχι! ἀλλὰ γιὰ κείνο τὸ πρὶν! Τώρα ἤθελα τὴν τιμωρία! Εἶνε πολιεύσπλαγνος ὁ Θεός;

Πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ του, μὴ ὁ κεραυνός ποῦ ἔπεσε, σκοτώσῃ κάποιον ἀδῶδον καὶ μὲ μίαν πάλι στράφηκε ψηλὰ καὶ εἶπε:

— Ἐδῶ πρέπει! Τί ἐκεῖ!..

Ἐνας χτύπος καμπάνας τὸν διέκοψε, ἔπειτα ἄλλος, ἄλλος... Σὰ νὰ πετοῦσαν βγαίνοντας ἀπ' τὴ φωνητὸς ὁ ἕνας ἤχος, ὁ ἄλλος, ἔτρεχαν φτερουγίζοντας στὸ σκοτάδι, ποῦ ἦταν ἀκόμη.

— Θεέ μου!

Καὶ σὰν ὁ χτύπος τῆς καμπάνας ἔπεφτε καὶ χτυποῦσε τὸν θυμὸ του, τὴ μανία του αὐτὴ, σωριάσθηκε καὶ ὁ πᾶπᾶς ποῦ μόνο αὐτὴ τὸν κρατοῦσε ὄρθιο, ἔπεσε στὰ γόνατα καὶ τὸ μέτωπό του ἀκούμπησε τὴς ψυχρῆς πλάκας!

[Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές]

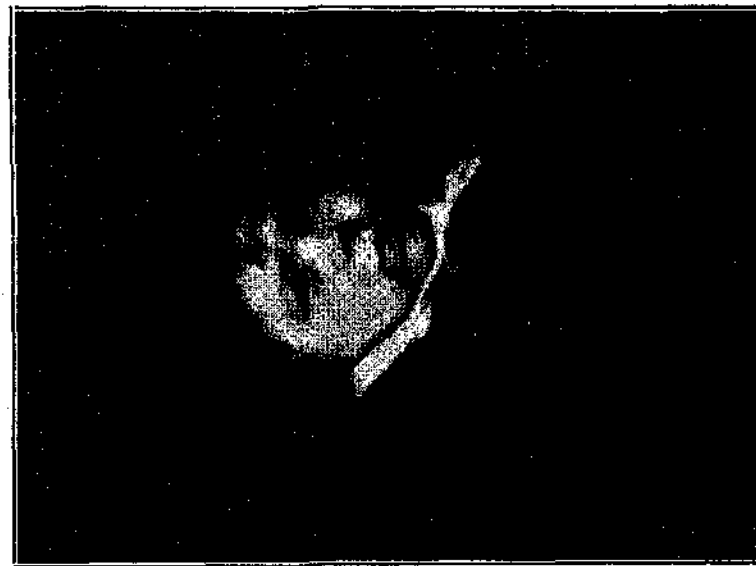
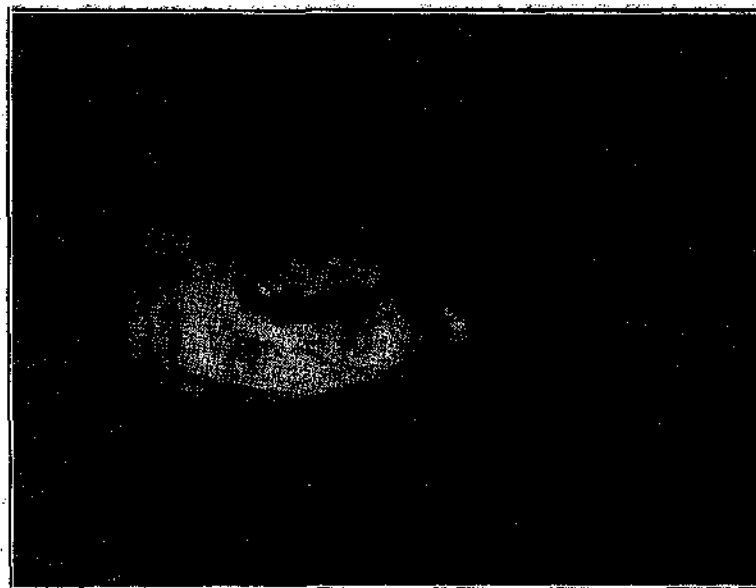
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Αν πιστεύσῃ κανεὶς μαζί μὲ τὸν Büchner ὅτι ὁ νοῦς καὶ ἡ σκέψις τοῦ ἀνθρώπου στηρίζονται εἰς προηγηθεῖσαν πάντοτε πείραν τοῦ κόσμου, ἡ μελέτη τῶν ἀφορώντων γενικῶς τὸ παρελθὸν εἶναι σπουδαιότατος παράγων διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ καὶ δὲν θὰ φαίνεται τότε ὅτι, διὰ τῆς ἀρχαιολογίας, μόνον ἡ περιέργειά μας ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἱκανοποιεῖται. Νομίζω πραγματικῶς ὅτι ἐκ τῆς ἀρχαιολογίας, εὐρύτερα χρονολογικῶς θεωρουμένης, ἀντλεῖ τις σπουδαῖα πορίσματα διὰ τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ φρονῶ ἀδιστακτικῶς ὅτι τὰ μουσεῖα, παρέχοντα κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀνακαρῶστα τῶν παρωχημένων, συντελοῦν τὰ μέγιστα εἰς τοῦτο.

Ἐνα καράβι εἶνε ἕνα κομμάτι γῆς τῆς χώρας

εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει, ἀλλὰ γῆ ἡ ὁποία κινεῖται, ἡ ὁποία ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ διαφόρους λαούς, ἡ ὁποία γίνεται φορεὺς πολιτισμοῦ, ἠθῶν ξένων, ἡ ὁποία ἐν τῇ μετακινήσει της παλαίει πρὸς τὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦσα πάντοτε μικρόκοσμον ἀληθῆ, ἐνίοτε ὀπλιζομένη διὰ τῶν ὀπλων τῆς χώρας πρὸς πόλεμον. Ἐχει τόσῃν ποικιλίαν ἡ ζωὴ ἐνὸς πλοίου, ὥστε συμφωνῶ καὶ ἐγὼ μὲ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ κορεσθῶσιν ἀπὸ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς, ρίπτονται εἰς τὰ ταξίδια, διότι εἰς αὐτὰ μόνον εὐρίσκουν πλέον ποικιλίαν καὶ φαντάζομαι ὅτι ἡ θαλασσογραφία ἀντιπροσωπεύει τὸ πλουσιώτερον εἶδος τῆς ζωγραφικῆς. Ἐν ναυτικῶν Μουσείων ἐπομένως δύναται νὰ ἐκταθῇ ὑπὸ διαφόρους ἐννοίας, δύναται νὰ εἶνε

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ *

Οί ποιηταί είνε λοιπόν θεοί ελευθερωταί. Οί αρχαίοι βρεττανοί βάρδοι έτιλοφορούντο: εκείνοι πού είνε ελευθεροί εις όλον τόν κόσμον. Είνε ελευθεροί και κάμνουν ελευθέρους. Ένα βιβλίον τής φαντασίας μάς παρέχει πολύ περισσοτέρας έκδουλεύσεις εις την πρώτην στιγμήν, όταν μάς διεγείρη με τά σχήματά του, παρά άργότερα όταν διακρίνωμεν την ακριβή πρόθεσιν του συγγραφέως. Νομίζω, ότι εις τά βιβλία τίποτε δέν έχει αξίαν εκτός του ύπερφυσικού και του έκτάκτου. Έάν ένας άνθρωπος φλογίζεται, παραφέρεται από την σκέψιν του μέχρι του σημείου· να λησμονήση τους συγγραφείς και τό κοινό, και δέν άκούει ειμή τόνειρόν του πού τόν καταλαμβάνει ως μία παραφροσύνη, τότε θέλω να διαβάσω, ότι γράφει και ειμπορείτε να κρατήσετε διά τόν έαυτόν σας συμπεράσματα, ιστορίας και κριτικής. "Ολ' ή αξία την όποιαν αποδίδομεν εις τόν Παράκελσον, τόν Κορνήλιον Αργίπλαν, τόν Κάρδακ, τόν Κέπλερ, τόν Σβέντερμποργ, τόν Σχέλιγκ, τόν Όκεν ή κάθε άλλον πού εισήγαγεν άμφίβολα γεγονότα εις την κοσμογονίαν του, — άγγέλους, διαβόλους, μαγείαν, άστρολογίαν, χειρομαντείαν, μεσμερισμόν κτλ. — όλ' ή αξία πού αποδίδομεν εις αυτά τά πνεύματα, είνε μία απόδειξις ότι αισθανόμεθα μέσα εις αυτούς τό ρήγμα πού έκαμαν εις την ρουτίαν· αισθανόμεθα ότι είνε νέοι μάρτυρες τής κατ' αυτής αντιπαθείας μάς. Είνε επίσης αυτή ή μαγεία τής ελευθερίας πού κάμνει τό μεγαλύτερον θέληματρός μάς συνδιαλέξεως φαίνεται ως να θέτη τόν κόσμον, ως μίαν σφαίραν, μέσα εις τά χέρια μάς. Πόσον τότε ή ελευθερία αυτή ή ίδια φαίνεται όλίγον πράγμα! Πόσον ματαία φαίνεται ή μελέτη, όταν μία συγκίνησις παρέχη εις την διάνοιαν την δύναμιν να ύποσκάψη και να ύψωση την φύσιν! Ποία ύπερμεγέθης άποψις! Τά έθνη, οί καιροί, τά συστήματα εισέρχονται και εξαφανίζονται, όπως κλωσταί εις ένα τάπητα με μεγάλα πρόσωπα και με ποικίλα χρώματα· ένα όνειρον μάς οδηγεί εις έν άλλο και ένόσω διαρκεί ή μέθη, θά έπωλουσάμεν την κλήνην μας, την φιλοσοφίαν μας και την θρησκείαν μας μέσα εις την όλβιότητά μας.

Υπάρχουν ευνόητοι λόγοι να εκτιμώμεν αυτήν την άπελευθέρωσιν. Η τύχη του πτωχού βοσκου του τυφλωθέντος και περιπλανηθέντος από μίαν χιονοθύελλαν, ό όποιος έρχεται νακοθήνη εις άπόστασιν όλίγων βημάτων από την κατοικίαν

του, είνε ένα έμβλημα τής καταστάσεως του ανθρώπου. Αποθνήσκομεν άθλίως εις την όχθην των υδάτων τής ζωής και τής αληθείας. Κάθε σκέψις, εκτός εκείνης εις την όποιαν ζώμεν, μάς είνε παραδόξως άπρόσιτος. Έάν την πλησιάσετε, είσθε τόσο μακριά της, όσον όταν δέν την εξητούσατε. Κάθε σκέψις είν' επίσης μία φυλακή· διά τούτο αγαπάμεν τόν ποιητήν, τόν έφευρέτην, ό όποιος υπό οιαδήποτε μορφήν, με μίαν όδηγόν, με μίαν πράξιν, μένα βλέμμα ή μένα τρόπον ενεργείας, μετέδωσε μίαν νέαν σκέψιν. Σπάζει τάς αλύσεις μάς και μάς άνοίγει μίαν νέαν σπηήν.

Η χειροφρεσία αυτή είνε αγαπήτη, εις όλους τους ανθρώπους, και, όπως ή δύναμις πού έχει να την ανακοινώσει κανείς πρέπει να προέρχεται από ένα μεγάλον βάθος ή ικανότητα σκέψεως, είνε τό μέτρον ενός πνεύματος. Διά τούτο όλα τά βιβλία τής φαντασίας, τά όποια υψώνονται μέχρις αυτής τής αληθείας — ή φύσις δεσπόζουσα του συγγραφέως — θά διαρκέσουν. Κάθε στίχος ή κάθε φράσις, πού κατέχει την άρετήν αυτήν, να εκφράζη την φύσιν, θά φροντίση περί τής άθανασίας της. Αί θρησκείαι του κόσμου είνε αι κατανύξεις μερικών ανθρώπων τής φαντασίας.

Αλλ' ή ιδιότης τής φαντασίας είνε να ρέη και όχι να παγώνη. Ο ποιητής δέν έσταματήσεν εις την μορφήν ούτε εις τό χρώμα, ούτε άκόμη εις την σημασίαν των, και τά ίδια αντικείμενα εκφράζουν μίαν νέαν ιδέαν. Τούτο είνε ή διαφορά πού ύπάρχει μεταξύ του ποιητού και του μυστικιστου. Αυτός καρφώνει ένα σύμβολον εις μίαν σημασίαν, αληθινήν προς στιγμήν, αλλά μετ' όλίγον γενομένην παλαιάν και ψευδή. Διότι κάθε σύμβολον είνε ελαστικόν (fluxional)· κάθε γλώσσα είνε μεταβατική και διοχετευτική, και χρησιμεύει, όπως τά πλοία και τά άλογα διά να μάς μεταφέρη από ένα σημείον εις άλλο, αλλ' όχι όπως τά άγροκίπια και τά σπίτια διά να σταματήση κανείς εκεί. Ο μυστικισμός έγκείται εις την πλάνην, ή όποία κάμνει να έκλαμβάνη κανείς ένα σύμβολον τυχαίον ή άτομικόν, ως ένα σύμβολον παγκόσμιον. Η αυγή είνε τό ευνουούμενον φαινόμενον του Ιακώβ Behman, και σημαίνει δι' αυτόν την αληθειαν και την πίστιν· και νομίζει ότι αυτό έπρεπε να σημαίνη τό ίδιο πράγμα διά καθένα αναγνώστην του. Αλλ' ό αναγνώστης θά προτιμήση κατά τόν ίδιον φυσικόν τρόπον τό σύμβολον μάς μητέρας με τό παιδί της, ενός κηπουρού και του φυτού του, ή ενός άδαμαντοπόλου σιλιβώνοντος μίαν πέτραν. Καθένα από αυτά τά

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΘΕΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΛΑ. ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΠΟΥΑΗ Γ. ΡΟΙΑΟΥ

σύμβολα και τάς μυριάδας των άλλων είνε έπίσης καλά δι' εκείνους, εις τά μάτια των όποιων σημαίνουν κάτι τι. Μόνον, πρέπει κανείς να μη τά έχη περι πολλου και να γνωρίξη να τάνταλάσση με ισοδύναμους όρους έν χόρησι από άλλους. Και πρέπει να ειπωμεν σοβαρώς εις τόν μυστικιστήν: "Ότι λέγετε θά ήτο επίσης αληθές χωρίς την ερεθιστικήν χόρησιν πού κάμετε αυτού του συμβόλου, τό όποιον τό συνοδεύει πάντοτε." Ας έχωμεν όλίγην άλγεβραν αντί αυτής τής τετριμμένης ρητορικής, ας έχωμεν παγκόσμια σύμβολα αντί των συμβόλων αυτών του χωρίου και θά κερδίσωμεν από αυτά όλοι. Η ιστορία των ιεραρχιών φαίνεται ότι αποδεικνύει

ότι όλαί αι θρησκευτικαί πλάναι προέρχονται από μίαν παρά πολύ μεγάλην σπουδαιότητα και ατερεότητα πού αποδίδομεν εις τά σύμβολα, και από μίαν κατάχρησιν ή μίαν ύπερβολήν του όργάνου τής γλώσσης.

Εις την νεωτέραν εποχήν, ό Σβέντερμποργ αντιπροσωπεύει έξόχως τους μεταφραστές τής φύσεως εις σκέψιν. Δέν γνωρίζω εις την ιστορίαν άνθρωπον διά τόν όποιον αι λέξεις αναπαριστούν τόσο ομοιομόρφως πράγματα. Η μεταμόρφωσις παρίσταται διαρκώς εμπρός τον. Κάθε πράγμα πού σταματά τό μάτι του, ύπακούει εις την παρόρησιν μάς ήθικής φύσεως. Τά σύκα μεταβάλλονται εις σταφύλια, ένω τά τρώγει

* «Παναθήναια» 31 Μαρτίου. Τεύχος 180.

Από την Κέρκυρα — Ο Βασιλεύς δεξιούμενος τον Κάϊζερ και την Αυτοκράτειρα εις την αποβάθραν.

Από την Κέρκυρα — Η προσφώνησης του δημάρχου κ. Κόλλα.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ο άλλος κήπος

Ο κ. Ασφος, ο παλαιός μου φίλος και διδάσκαλος, ήλθε να με συναντήσει στην έξοχή.

— Χωρίς άλλο ήλθατε να προϋπαντήσετε την άνοιξη. Είναι μια παλαιά σας συνήθεια και κάτι μου έλεγε πως θαρρήτε.

— Να προϋπαντήσω την άνοιξη, ακριβώς όχι. Δεν είναι ανάγκη να την προϋπαντήσω κανέναν. Η πρώτη μυγαλιά ανθίζει μέσα μας και όποιος δεν την βλέπει είναι περιττό να τη ζητήσει στην έξοχή. Έκεινό που μ' έσπρωξε έδω είναι λόγοι αξιοπρεπειάς.

— Πώς;

— Η άνοιξη έχει την ιδιότητα να νυνθώνει μέσα μας το αίσθημα της ανθρωπίνης αξιοπρεπειάς. Και τότε αρχίζει κανένας να μην ανέχεται μερικά πράγματα.

— Δηλαδή.

— Δηλαδή όλα τα πεζά και βράνασα πράγματα. Και φεύγει μακριά, σαν να τον καταδιώκουν.

— Είσατε λοιπόν καταδιωκόμενος;

— Ακριβώς. Η ανθρωπίνη αξιοπρεπεία είχε πάθει μέσα μου «χειμερίαν νάρκη». Τα πρώτα σφυρίγματα των χελιδονιών την ξυπνήσανε. Και τώρα μόλις κατάλαβε πως είχε κοιμηθεί τόσο πολύ.

— Πώς αυτό;

— Απλούστατα. Όλον τον χειμώνα υπήρξα πολύ ανεκτικός. Υπέφερα όλους τους ανθρώπους και όλα τα πράγματα. Ήθελα να ήμουν όλοκληρος πλαί-πλάι, με ανθρώπους, που είχαν υπερέφανες κοιλιές και επισημους σβέρκους. Μιλούσα άφρον ολόκληρος για πράγματα άσχημα και ποταπά. Διάβαζα εφημερίδες και βιβλία πολύσαρκα και πρόστυχα. Ήπαιξα πόκερ και άγρυπνούσα παρανόμως.

— Τι έννοιες παρανόμως;

— Κάθε άγρυπνία, που δεν είναι άφιερωμένη στον έρωτα ή στην ανάμνησή του, είναι άγρυπνία παρανόμη. Είναι κλοπή του εαυτού μας.

— Αυτό μου άρέσει, διδάσκαλε. Και τώρα;

— Τώρα η ανθρωπίνη αξιοπρεπεία ξυπνήσε μέσα μου με τις πρώτες πνοές του Άπριλη και μου κίνησε άπειλητικά το δάκτυλο. Και όταν είδα πάλι χθές το βράδυ έναν χοντρό κύριο, με υπερέφανη κοιλιά κ' επίσημο σβέρκο, ναποκοιμηθή δίπλα μου άπάνω στην καρέκλα του, μου ήλθε η όρεξίς να τον άρπάξω άπ' το λαιμό και να τον πνίξω. Σηκώθηκα βιαστικά και βγήκα έξω στο φεγγάρι. Κολύπησα την ψυχή μου στο φώς του και σήμερα πρωί-πρωί έφρυγα άπ' την πόλη, από φόβο μήπως έγκληματήσω.

— Ηρθετε σε ώραία στιγμή, διδάσκαλε. Η άνοιξις σαλπίζει με χιλίες μικρές λευκές και τριανταφυλλές σάλπιγγες τον έρχομό της. Η Περασφόνη μετακομίζεται άπ' τον Άδη. Στρώνει τα ταπέτα της τα βελουδένια στο λησιμονημένο της παλάτι και κρεμνάει ολιτορόφουρα τις ωραιότερες ζωγραφίες της και στρώνει τα κρεβάτια της με χλόη και λουλούδια. Και μάς προσκαλεί.

— Είσαι φλύαρος, καλέ μου φίλε, σαν ποιητής. Και ύποπτετώ ότι η Περασφόνη δεν σ' έχει στον κατάλογο των καλεσμένων της. Η έρωμένη του Πλούτωνος, έμειθε κάτω στα βασίλειά του, ναποστρέφεται τη φλυαρία και να λατρεύη τη σιωπή. Όλοι οι φλύαροι θα μείνουν έξω άπ' τον νυμφώνα της. Θα μείνουν με τη φλυαρία τους.

— Και οι ποιηταί, που ψάλλουν την Άνοιξη;

— Πρώτοι αυτοί. Είναι η μοίρα τους. Να τραγουδούν αυτοί για να χορεύουν οι άλλοι. Ο χορός είναι η μεγαλύτερη σοφία και το μεγαλύτερο καθήκον του ανθρώπου. Μόνο χορεύοντας κανείς μπορεί να βρής τον δρόμο των παραδείσων.

— Θέλετε να βγούμε έξω στον κάμπο, διδάσκαλε; Θα σάς δείξω όλα τα δέντρα που άνθησαν σήμερα την αύγή.

— Όχι. Ένήστεγα τόσο καιρό την ώραϊότητα, ώστε μια μεγάλη και άπότομη δόσις, μοροφύσε να μου φέρη τον θάνατο. Είμεθα καλά έδω. Το φώς φθάνει διακριτικό έδω μέσα και η μυρωδιά της πασαχαλιάς, που έρεθίζει τον άέρα, μάς προσφέρεται σε ομοιοπαθητική δόσι. Στην ηλικία μου η άνοιξις, «εις μεγάλας δόσεις» είναι επικίνδυνη. Δεν βλέπεις πόσοι γέροντι πεθαίνουν τον Άπριλη; Άφου υπέφεραν όλα τα χιόνια του χειμάνος, δεν μοροφούν να άνθήξουν στα χιόνια που τινάζει άποπάνω της μια μυγαλιά. Η ώμορφία τους δηλητηριάζει.

— Έσείς μιλείτε για τον θάνατο; Δεν τον φοβήθηκετε ποτέ σας.

— Ναί. Άλλά δεν θα ήθελα να πεθάνω την άνοιξη. Ποτέ.

— Άλήθεια!

— Όποιος πεθάνη σήμερα χιλίες φορές πεθαίνει είτε ο ποιητής.

— Δεν είναι αυτό. Άλλά το να πεθαίνη κανείς τη στιγμή, που όλα τα πράγματα ζούν την έντιονότερη ζωή τους, είναι σά να κάνη μια ιδιοτροπία κακού καύστου. Κ' έκτος άπ' αυτό μια προσβολή κατά της καιουσθησίας. Δεν ήθελα να λερώσω την ώμορφία της φύσεως μ' ένα πτώμα.

— Όστε άς ζήσωμε, διδάσκαλε.

— Ναί, άς ζήσωμε κ' άς αγαπήσωμε.

— Είναι άναγκαϊήτην αυτό;

— Περισότερο από άναγκαϊήτην. Δεν έχομε κανένα δικαίωμα να ντικρύσωμε την άνοιξη χωρίς έρωτα. Οι άνθρωποι που βγαίνουν εις τους κάμπους και τα περιβόλια, για να κάμουν ένα μοναχικό περίπατο, είναι το κομικότερο θέαμα που μπορεί να φαντασθή κανένας. Όλη η φύσις αγαπά τριγύρω. Δένδρα, λουλούδια, πουλιά, έντομα, κάθε μικροσκοπικός κόκκος ζωής, όλα φλεγοφάνονται ζευγαρωμένα. Ένας μοναχικός διαβάτης μέσα εις τους γάμους αυτούς μοιάζει με άδιακριτον θεατή, που κιντάζει από την κλειδαρότρυπα.

— Και όμως, διδάσκαλε, και για τον πιο έρημον, η φύσις, αυτή τη στιγμή, είναι μια παρηγορία.

— Θέλεις να πής τυραννία. Αν δεν μοροφής, να κάνης τη στιγμή αυτή, ό,τι κάνει όλη η φύσις, είναι προτιμότερο να κλεισθής μέσα στους τέσσερες τοίχους της κάμαράς σου. Η φύσις μόνη της δεν έχει κανένα ενδιαφέρον. Είναι άπλως ένας διάκοσμος της αγάπης μας. Το ώραϊότερο τοπίο δεν μάς άρέσει, παρά ός ένα περιβάλλον για έναν έναγκαλισμό.

— Και όμως μπορεί ναγαπά κανένας τη φύση, για τη φύση.

— Είναι άπατη. Μέσα στ' ώραϊότερο τοπίο όταν δεν έχομε να τοποθετήσωμε μιάν αγάπη σημερινή, τοποθετούμε μιάν αγάπη παλιά ή μιάν αγάπη του μέλλοντος. Μια ανάμνησι ή μια έλλείδα. Και αυτό μάς κάνει να νομίζομε πως αγαπούμε τη φύση για τη φύση. Μια αγάπη υπάρχη μονάχα. Η αγάπη του ανθρώπου για τον άνθρωπο. Όλα άλλια είναι πλάγη.

τούς έντερικούς σκάληκας (έλμινθας). Μας υπενθυμίζει ότι είνε φορείς μικροβίων τύφου, δυσεντερίας, φθίσεως και σκωληκοειδίτιδος και μάς συμβουλεύει την έξης υγιεινήν δίαιταν. Νά πίνωμεν πάντοτε ύδωρ φιλτραρισμένον ή βρασμένον. Καί ν' άπομακρύνωμεν άπό τό φαγητόν μας τά άβραστα λαχανικά και όσους καρπούς ώριμάζουσι επί της επιφανείας του εδάφους π. χ. τίς φράουλες. Τοῦτο δέ διότι τά ζωικά λιπάσματα μεταδίδουσι εις τούς γειτνιαζοντας καρπούς τας έλμινθας. Βεβαίως οι λαιμαργοί δέν θ' άκούσουν, λέγει, εύχαρίστως την καταδίκην των θελκτικων αυτών καρπών. Άλλ' ή λατρική έντημηγορία είνε άμειλικτος. Έν τούτοις πρός παρηγορίαν προσθέτει, ότι εάν άποδεχθῆ άποτελεσματική ή καταστροφή των φών των έλμινθων βακτηριζόμενου του εδάφους καρπού εις ύδωρ σακχαρωμένον, ύπάρχει έλπίς νά άρθῆ ή ασήγηρα αυτή άπαγόρευσις.

Ο κ. Πίος Τοιοῦτι γράφει έκτενώς εις την Νιουα Rassegna διά τά *Λιγηήματα της Σεντιάς* του συνεργάτου μας κ. Χ. Χρηστοβασιλή: 'Ο συγγραφεύς, λέγει, έχει τό άπαράμιλλον δι' ήμάς πλεονέκτημα νά είναι έθνικός καθ' όλην την σημασίαν της λέξεως. 'Ο κάλαμος του είναι πιστός διεξηγητής του έλληνικού λαού, ό όποίος ζῆ ζώνη άπλοικήν, αγνήν εις τά χωρία, έν μέσφ των βουνών. Αί σκηναί του, άληθιναί, τά πρόσωκα, οι διάλογοί έγειρουσι εις ήμάς τούς ξένους γλυκειάν έκπληξιν, όταν μάς μεταφέρουσι εις την 'Ηπειρόν του, όπου λάμπει ή άλότρωκος λευκή πόλις των Ιωαννίνων, τό άντικείμενον της άγάπης του και της θλίψεως του.

ΩΡΑΙΟΝ βιβλίον έξεδόθη έν Τορίνω υπό του Ιταλού συγγραφεύς Α. Agresti περί των Προρραφηλιτών. 'Ο προρραφηλισμός είναι μία ένδοξος περίοδος της άγγλικής τέχνης, άναφανείς ώσαν μία έπανάστασις κατά του μεταφυσικού ψεύδους και της συνθηματικής μμησεως των ξένων. Άνεπτύχθη ό προρραφηλισμός καθ' έξοχην κατά τό δεύτερον ήμισυ του 19ου αιώνος, και είναι, οὔτως ειπεῖν, έν είδος *ρομαντισμού της ζωγραφικής*. Οι προρραφηλισταί έκαμαν μίαν επιστροφήν πρός τον μεσαιωνικόν χριστιανισμόν, εις την εποχήν του Δάντε, και εις τούς προδρομους του Ραφαήλ, πολλά έργα των όποιων ειρρίσκοντο εις την Έθνικήν Πινακοθήκην του Λονδίνου.

Ο Ιταλός κριτικός Β. Κρότσε, κατηγορεί εις την σύγχρονον Ιταλικήν φιλολογίαν την έλλειψιν ειλικρινείας. Χωρίζει δέ την πνευματικήν παραγωγήν της σημερινής 'Ιταλίας εις δύο περιόδους: την μίαν άντιπροσωπεύει τό όνομα του Καρδούτσι, την άλλην ή τριάς Δανούντσι, Φογατζάρο και Πάσκολι. 'Η ποιήσις του Καρδούτσι βασιζεται επί των κυριωτέρων αισθημάτων της ανθρωπότητος, του ήρωϊσμού, της δόξης, της πατρίδος, του θανάτου, της ιστορίας. Εις τά έργα του υπήρχε πάντοτε ό σύνδεσμος της άληθείας και της ζωής. Εις τούς συγχρόνους τώρα δέν ύπάρχει πλέον ό πατριώτης και ό πραγματιστής, άλλα ό μυστικιστής και ό αισθητικός οι όποιοί έχουν όλοι κοινήν φαισιογγωμίαν, και είναι όλοι έργαται της μεγάλης βιομηχανίας του κενοῦ. Τά Ιδανικά ταν είναι άσυνάρτητα και άβέβαια, μη δυνάμενα νά προσδιορισθούσι, είναι δηλαδή ή *άπειλικρινεία*, τό φαινόμενον τό όποϊον παρατηρείται εις την νεωτάτην περίοδον της Ιταλικής φιλολογίας.

ΕΠΙ τῆ εύκαιρία της συμπληρώσεως 80 ετών του άγγλου μυθωστοριογράφου Μέρεντιθ ό έν Λονδίνω άνταποκριτής του «Έρμού της Γαλλίας» γράφει ότι εκείνο τό όποϊον εκπλήσσει περισσότερο τούς πολλούς είνε ότι ό συγγραφεύς του «Έγνώστου» άποκαλύπτεται ποιητής έξοχος. 'Ιδού πώς έκρινε ό Swinburne τά ποιήματά του. «'Ο έπανος ή ή επίκρισις πρέπει νά ζυγίζονται πολύ πριν ή άποδοθεῖν εις στί-

χους τόσης λεπτής δυνάμεως, τόσης παιητικής ώφρόντητος. 'Ο Μέρεντιθ είνε ένας άπό τούς τρεις ή τέσσαρας συγχρόνους ποιητάς».

ΤΑ ρομανικά περιοδικά έλπίζουσι ότι τό προσεχές βραβείον Νόμπελ θά άπονεμηθῆ εις την Κάρομεν Σύλβα. Έκτός της φιλολογικής της αξίας έχει ύπερ αυτής ή βασίλισσα της Ρομανίας και την εργασίαν την όποιαν έκαμεν ύπερ των τυφλών διά της ανεγέρσεως της «Πόλεως του φωτός», όπως την ονομάζει.

ΤΟ τί τρώγουσι οι Κινέζοι είναι καταληκτικόν. Σας δίδομεν ως δείγμα τό menu ενός κινεζικού δείπνου, τό όποϊον μεταφράζομεν άπό τον *Έρμην της Γαλλίας*:

1. Φτερούγες καρχαρία ψημένες με καραβίδες.
2. Ψάρι με σάλτσα.
3. Φωλιές χελιδονίων.
4. Φιλέτο μουρουνας.
5. 'Οχταπόδια.
6. Χήνα βραστή.
7. Ψάρι βραστό.
8. Μυαλά ψαριού με κοτόπουλο κοπανισμένο.
9. Πόδια χηνής, ξεκοκκαλισμένα, με μανιτάρια.
10. Κοτόπουλο στήθος με μανιτάρια κίτρα.
11. Πιτσουνάκια στη σάρα.
12. Μανιτάρια βασιλικά.
13. Πιτσούνια.
14. Καλαμαράκια σοτέ.
15. Κρέας βραστό.
16. Σπόροι καρπουζιού ψημένοι στη σάρα.
17. Άμύδαλα.
18. Γαρίδες.
19. Αύγα στη στάχη, άρωματισμένα.
20. Κοτολέττες χοιρινές.
21. Σηκοτάκια χοιρινά.
22. Πορτοκάλια κινέζικα.
23. Κίτρο.
24. Κρέμα με λωτόν.
25. Πιλάφι με τέσσερες διαφορετικές σάλτσες.
26. Σούπα κινέζικη.
27. Σαμπάνια και μπισκότα γαλλικά.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

'Ο φίλος και συνεργάτης μας κ. Μαρίνος Σιγοῦρος έλαβε τό δίπλωμα διδάκτορος του δικαίου.

'Ο κ. Ν. Μιαούλης μεταβαίνει εις Άλεξανδρείαν διά νά μεταφέρῃ εις τας Άθήνας τά όσα του Άβέρωφ.

'Η προέκτασις του σιδηροδρόμου Βόλου-Μηλεών αρχίζει νά διδῆ έλπίδας πραγματοποίησεως.

'Ηνοιξε εις τό Ζάππειον ή Β' έκθεσις της καλλιτεχνικής εταιρείας.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

'Ο *Καποδίστριας* υπό Λαζάρου Βελέλη. Άθήνα, Σύλλογος πρός διάδοσιν ώφελιμων βιβλίων. Δρ. ο.80.

Χαμένη Έδνηχία υπό Κόστα Λαδοπούλου. Άθήνα τυπογρ. Πετρίκου δρ. 2.

'Ιστορία του *αρχιεπισκοπικού ζητήματος Κύπρου* υπό Γ. Σ. Φραγκούδη. Άλεξανδρεία σελ. 1.

Οικονομική των Έλλήνων υπό Θάλητος Σ. Κουτούπη. Άθήνα τυπογρ. Ταρουσοπούλου δρ. 4.